

VAMMAISURHEILUN TERMISTÖ – päivitetty 10.9.2014

VAMMAISHUIPPU-URHEILU	Päämääränä on vammaisurheilijoiden menestyminen arvokilpailuissa, ennen kaikkea paralympialaisissa ja muiden kuin paralympialajien osalta MM-kilpailuissa tai vastaavissa.
PARALYMPIAURHEILU	On periaatteessa synonyymi vammaishuippu-urheilu sanalle, mutta käytetään vain paralympialaisista puhuttaessa.
PARALYMPIAURHEILIJAJA	Käytetään urheilijasta, joka kilpailee paralympialaisissa
VAMMAISURHEILIJOIDEN MAAJOUKKUE	Maajoukkue toiminta voi olla joko lajiliiton tai VAU:n alla. Paralympiakomitean alla ei ole maajoukkue toimintaa. Trendinä on, että vammaisurheilijoiden maajoukkue toimintaa hallinnoidaan ko. lajiliiton kautta.
LAJILIITTO, JOKA VASTAA VAMMAISURHEILIJOIDEN MAAJOUKKUETOIMINNASTA	Näitä lajiliittoja
VAMMAISURHEILULAJIT	Vammaisurheilulajien eteen lisätään sana vammais-, esimerkiksi vammaisalppeeihiihto, vammaisampuma-urheilu. Jos sanasta käy jo ilmi, että kyseessä on vammaisurheilulaji, vammais-sanaa ei tarvitse lisätä. Esimerkiksi pyörätuolcurling, kelkkajääkiekko, maalipallo.
INTEGRAATIO	Integraatiota käytetään usein kuvaamaan fyysistä yksilöintegraatiota, jossa diagnoosin tai muun erityispiirteen perusteella poikkeava henkilö on siirretty tai halutaan siirtää esim. yleiseen urheiluseuraan.
INKLUUSIO	Tässä ajatusmaailmassa me kaikki kuulumme kokonaisuuteen ja olemme jo yhdessä. Huomio kiinnitetään ympäristöön, olosuhteisiin ja toimintatapoihin, jotta ne eivät sulki ketään pois yhteisestä toiminnasta.
LUOKITTELU	Luokittelulla pyritään tasoittamaan vammasta johtuvia eroja. Jokaisessa lajissa on oma lajikohtainen luokittelu. Luokittelu vaihtelee lisäksi eri vammaryhmien välillä. Kehitysvammaiset kilpailevat Inas-Fid -kilpailuissa naisten ja miesten sarjoissa. Lajikohtaiset luokitteluperusteet löytyvät täältä: www.paralympia.fi

VAMMARYHMÄT	<p>Paralympialaisissa kilpailevat liikuntavammaiset ja näkövammaiset urheilijat. Näissä pääluokat ovat:</p> <p>Liikuntavammaiset urheilijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urheilija, jolla on amputaatio • Urheilija, jolla on CP-vamma • Urheilija, jolla on selkäydinvamma • Urheilija, joka on lyhytkasvuinen <p>Näkövammaiset urheilijat: Näkövamma on yleiskäsite, joka kattaa sokeat ja heikkonäköiset urheilijat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urheilija, joka on sokea (B1) • Urheilija, joka on heikkonäköinen (B2-B3) <p>Kehitysvammaiset urheilijoista puhuttaessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urheilija, jolla on kehitysvamma
SPECIAL OLYMPICS – SANASTOA	<p>Unified Osassa lajeista on tarjolla Unified – vaihtoehto, jossa kehitysvammaisilla urheilijoilla on pareinaan tai joukkueovereinaan vammattomia urheilijoita</p> <p>Partner Unified – lajeissa kilpailevia vammattomia urheilijoita kutsutaan partnereiksi</p> <p>Luokittelu Ennen varsinaista kilpailua Special Olympics – kisoissa käydään luokittelukilpailut tai – ottelut, joiden perusteella urheilijat jaetaan eri luokkiin (divisiooniin) iän, sukupuolen ja tulostason perusteella</p> <p>Torch Run Maailmankisojen alla Special Olympics – soihtu kiertää useissa maissa olympiatulen tavoin. Tulen kuljettamisesta vastaavat eri maiden poliisivoimat, jotka samalla keräävät varoja Special Olympics – toimintaan. Soihtua on useissa maissa kuljettamassa myös valtioiden korkeimpaan johtoon kuuluvia henkilöitä.</p>

VAMMAISURHEILU SUOMESSA

Vammaisurheilujärjestöjen toimialoihin kuuluvat lasten ja nuorten liikunta, aikuisten kunto- ja harrasteliikunta (terveysliikunta), kilpa- ja huippu-urheilu sekä koulutus ja tiedotustoiminta

Suomen Paralympiakomitea	Vammaishuippu-urheilun koordinoija www.paralympia.fi
Suomen Vammaisurheilija ja liikunta VAU ry	

Suomen mestaruuskilpailut	Vammaisurheilussa järjestetään eri vammaryhmien yhteisiä SM-kisoja eri lajeissa mm. golfissa, uinnissa, yleisurheilussa, judossa, hiihdossa ja alppihihdossa. Eri vammaryhmille on kisoissa omat sarjat ja luokat.
Junior Games	VAU ry järjestää nuorisokilpailut alle 18-vuotiaille keväisin ja syksyisin.

VAMMAISURHEILU MAAILMALLA

Paralympialaiset	Järjestetään joka toinen vuosi kesä- ja talviolympialaisten jälkeen samoilla kisapaikoilla saman järjestelytoimikunnan toimesta liikunta- ja näkövammaisille. www.paralympic.org
IBSA World Games	Järjestetään näkövammaisille urheilijoille joka neljäs vuosi seitsemässä lajissa.
Special Olympics maailmankisat	Kehitysvammaisten henkilöiden pääkilpailu järjestetään joka toinen vuosi. Mukana on kaiken tasoisia kilpailijoita 27 eri lajissa. www.specialolympics.com
Deaflympics	Kuurojen henkilöiden pääkilpailu järjestetään joka toinen vuosi. Ensimmäiset kuurojen Deaflympics-kilpailut pidettiin 1924. http://www.deaflympics.com/

KANSAINVÄLISET VAMMAISURHEILUJÄRJESTÖT:

IPC	International Paralympic Committee, www.ipc.fi
IWAS	International Wheelchair and Amputee Sports Federation, www.wsw.org.uk/
IBSA	International Blind Sports Association, www.ibsa.es
Cp-Isra	Cerebral Palsy International Sport and Recreation Association, http://surf.to/cpisra
Inas	International Sports Federation for Persons with Intellectual Disability, www.inas-fid.org/
SOI	Special Olympics International, www.specialolympics.org

SANO MIELUUMMIN NÄIN:	VÄLTÄ SANOMASTA NÄIN:
Vammaisurheilijan vastakohta on vammaton urheilija, näkövammaisen urheilijan vastakohta on näkevä urheilija	Normaalit/terveet urheilijat
Henkilö, jolla on yläraaja/alaraaja amputaatio	Tynkä
Pyörätuolilla liikkuva/ pyörätuolia käyttävä	Rullatuolipotilas
Henkilöllä on CP-vamma	Uhri/ Henkilö kärsii CP-vammasta
Paralympiakomitea	Paraolympiakomitea
Henkilö, jolla on näkövamma tai joka on sokea. Näkövammaisen henkilö, sokea henkilö	Sokea (t), näkövammai/set (nen)
Ilmaus `kuuro` on oikea, kun kuvaillaan yhteisöä (kuurojen yhteisö). Henkilöä kuvattaessa "Henkilö, jolla on kuulovamma tai joka on kuuro" tai viittomakielinen henkilö.	Kuuro(t)
Henkilöt, joilla on vamma/ vammaisyhteisö	Vammainen, vammaiset
Määritä vamma	Viallinen, vaurioitunut - <i>alentavia sanoja</i>
Lyhytkasvuinen henkilö	Kääpiö - <i>negatiivinen lisämerkitys</i>
Vammainen henkilö	Invalidi
Esim. Vammaishiihdon maailmancup, vammaishiihdon sarja	Inva- / Para- esim. invacup/paracup
Kehitysvammainen henkilö	Henkisesti jälkeenyäännyt, vajaamielinen, imbesilli, idiootti
Henkilö, jolla on xx-vamma, tai xx-vammainen henkilö	Potilas - <i>ilmaus on ok kun sitä käytetään lääkäri-potilas - suhteen kuvaamisessa sairaalassa</i>